

Színház, hangverseny

A Szegedi Nemzeti Színház szeptember 3-án megtartott évadnyitó társulati ülésén bemutatták és köszöntötték a társulat új vezetőit és tagjait: Ruszt József művészeti vezetőt, Telihay Péter dramaturgot, Gyüdi Sándor karigazgatót, a közvetkező színészeket: Aron László, Barta Mária, Bede-Fazekas Annamária, Dálnoky Zsóka, Hegedűs Zoltán, Juhász Károly, Lipics Zsolt, Olasz Ágnes, Szakács Eszter, Szerényi Tibor. Az új magánénekesek: Kiss Domokos és Matkócsik Éva: a magántáncosok: Éliás Zsuzsa, Kiss Stefánia, Prepeliczay Annamária.

Az első nagyszínházi premier, a szeptember 15-i Hoffman meséi után a Kissszínház a szeptember 22-i Ödön von Horváth-bemutatóval nyitott (Huza-vona). A balettelgyüttes négy kamaraműből álló összeállítás produkál október 8-án. Az idei musical: Lionel Barth Olivérje. Az évad első felében Ruszt József Hay Gyula Mohács című tragédiáját rendezte. A tavaly alakult balettnagy vállalkozása lesz Csajkovszkij Diótörője, Reinthaller Éva koreográfiájával. Esztergályos Károly rendezte A vig özvegy című operettet. Az évad első felében az operatagozta a Toscát, A bolygó hollandit, a Bánk bánt és a Szerelmi bájitalt adja. A második félév vállalkozásai: a Jókai-regény, A köszívű ember fia adaptációja, Korniss Mihály Bűntetése című darabjának stúdióelőadása és az operabemutató: a Don Giovanni. A Kissszínházban a Ribakov-regény, Az Árbát gyermekei színpadi feldolgozását tervezik és Glovaczki: Svábbogárva-

dászat című darabját. A balettelgyüttes szeptember végén a Babyroni fesztiválon szerepel a tavalyi Balettest produkcióval az operatársulat január-februárban turnézik az NSZK-ban, Svájcban és Ausztriában a Hoffmann meséivel, Poitiersben pedig kortárs drámafesztiválon szerepel a próza — a Korniss-darabbal.

A Filharmónia koncertsorozata október 10-én kezdődik a Szegedi Szimfonikus Zenekar Haydn, Mozart- és Schubert-estjével, amelyen Kiss Gyula zongorázik és Erdélyi Miklós vezényel. Rossini Stabat Materre szerepel a következő hangverseny műsorán, decemberben pedig Beethovenest lesz. Az évad második felében Szegeden vendégeskedik a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, Lukács Ervin vezényletével. Februárban Wagner-est lesz a szegedi szimfonikusok és a Weiner kamarazenekar, valamint Misura Zsuzsa énekművész közreműködésével. Májusban jön a Magyar Állami Hangversenyzenekar, Fischer Adam vezényel, s a műsoron a Kékszakállú herceg vára. Liszt Krisztus-oratóriumát a szegedi zenekar, a Vaszy-kórus és szegedi énekesek közreműködésével május végén hallhatjuk. A Kamara-bérletek tulajdonosai Rudolf Kerer szovjet zongoraművész estjét élvezhetik októberben, januárban lesz Ruggiero Ricci hegedűestje. Önálló koncertet ad két szegedi együttes, a Canticum kamarakórus és a Weiner zenekar, s vendégszerepel a Modern Rézfúvós együttes.

Elegünk van a „reformretorikából”!

Beszélgetés Balázs Mihállyal

Az I. sz. Magyar Irodalom Tanszék docensét, Balázs Mihályt neveztek ki július 1-jétől a JATE nevelési rektorhelyettesének. Ezt megelőzően 1983-tól 1985-ig az egyetemi PB függetlenített szervezőtitkára, és 1986-tól 1987-ig a BTK pártvezetőségének titkára volt. Kinevezése alkalmából beszélgettünk vele munkájáról, és a jövőt illető elképzeléseiről.

— Elsőként, arra szeretnénk választ kapni, hogy mit is jelent valójában a cím: „nevelési rektorhelyettes”? —

— Jó kérdés! Öszintén szólva, engem riadalommal tölt el ez az elnevezés. Azt sugallja, mintha úgy lehetne tenünk, hogy elhatároljuk: egy ember, a nevelési ügyek felelőse, akinek semmi más dolga nincs, mint hogy hirdesse az egyetem éppen aktuális tízparancsolatát. Végeredményben technikai kérdés az állami vezetés munkamegosztása. Arról van szó, hogy minden olyasmi, ami nem kifejezetten a tanórán történik, és hallgatói, oktatói kezdeményezésre vágyon, az valamiképpen ide tartozik. Tehát, a kollégiumok, az úgynevezett öntevékeny csoportok, melyek száma állítólag szaporodóban van. (Ezt kíváncsián várom.) Ezen kívül, hozzám tartozik az egyetemi sportélet, s — nem tudom, ugyan milyen megfontolásból — az ösztöndíjnyel menetének figyelemmel kísérése.

Valószínűleg az határozta így el a területeket, hogy mihez volt kedvük azoknak a rektorhelyetteseknek, akik elődeim voltak. Gondolom.

— Mivel az albérletek ára az eget veri — a megszokottnál jóval többet igényeltek kollégiumot. Okozott-e problémát a férőhelyek szétosztása? —

— Meg kell mondanom, hogy rendkívül lehangoló a helyzet. Számomra ebben a munkában az eddig legmegdöbbentőbb élmény, amely leginkább megviselt, a fellebezési kérelmek elutasítása volt. Egészen elképesztő a helyzet, ha meggondoljuk, hogy az egyetemi átlagot tekintve azok a gyerekek, akiknél az egy főre jutó jövedelem 3500 forintnál magasabb, már igen nehezen, vagy mondhatjuk úgy is, egyáltalán nem kapnak kollégiumot. Ez elgondolkodtató, és nagyon világosan mutatja, hogy milyen szegények vagyunk. Rengeteg az elutasított, az elsőévesek esetében 266 hallgató.

— A Károlyi kollégium ezek szerint még mindig nem tudja megkönnyíteni a helyzetet? —

— A Károlyi kollégium épülete még nem teljesen a miénk. Tudja mindenki, hogy ott még átalakítási munkák folynak. Arról van szó, hogy ez a jövő szeptemberben befejeződik. Ez plusz 280 helyet jelent, de a helyzet korántsem ilyen rózsás. Tudniillik, a Móra kollégium belső állaga egyre nehezebben elviselhető, ennek következtében meg kell indítani valamilyen munkálatokat. Ez körülbelül azt jelenti, hogy amikor be fog lépni a Károlyi kollégium, akkor valószínű, hogy elindul a Móraban valami.

— A kollégiumokon kívül, emlegettük az állítólag egyre növekvő számú öntevékeny csoportokat. Mit lehet ezekről, működésükről tudni? Számukkal együtt a jelentőségük is nő vajon? —

— Én nem szívesen rangsorolnék, bár meg lehet adni egy olyan listát, amely azokat sorakoztatja fel, akik már letették a névjegyüket. Az köztudott, hogy az énekkar és a néptáncscsoport hosszabb ideje jó hangulatban, kiegyensúlyozottan és színvonalasan dolgozik. Ezen kívül az utóbbi időben jelentéktelen rendkívül szép és okos dolgok. Ezeket azért nem méltatnám nagyon szívesen, mert elfoglaltságnak tűnhetne. A tavaszi legfrissebb „Galiba-

dolgot” leszámítva, végeredményben azt hiszem, a Bölcsészkaron ez a legvirulensebb. Amit az utóbbi 3—4 esztendőben a Harmadkor és az AETAS produkált, azt rendkívül értékesnek tartom. Szerintem, nem is tudja Szegeden a bölcsészkar hallgatóság, hogy ennek milyen figyelemre méltó az egyetemen kívüli visszhangja. Én tudok történetesen akadémikusról, aki keresi az AETAS számain, tudok kitűnő irodalomkritikusokról hazánk határain belül és kívül, akik nagyon intenzív kapcsolatban vannak a harmadikosokkal. Ne feledjük, hogy bizonyos értelemben —, mert szívesebben beszélnek a kollégiumokról ebben az összefüggésben — az a munka, amely kollégiumokban zajlik, természetesen szintén ide sorolandó. Nagy megnagyvással láttam azt, hogy megmozdult a Károlyi-kollégium is az elmúlt esztendőben. Azután a dráma után, amit a hallgatóság átélt a költözéssel. Az a benyomásom, hogy lesznek ott olyan erők, amelyek egy érdekes, „tényleg kollégiumot” tudnak csinálni, és az ott folyó munkával oldódik a munkásszállásjelleg. Mert azt azért nem lehet tagadni, hogy arról az épületről sugárzik, hogy nem kollégiumnak készült. Nagyon érdekes a Herman és Móra jelenléte is, s sohasem volt feltételek között dolgozhat az Eötvös. Tehát van élet a kollégiumokban, így annál sajnálatosabb, hogy a bekerüléssel ilyen zűrök vannak.

— Egy, a hallgatókat ugyancsak jelentékenyen érintő témáról, az ösztöndíjakról szeretnénk valamit hallani. Hozzánk már több helyről is eljutottak olyan információk, miszerint emelkedik e juttatás összege. —

— Ha olyan információkat hallott, hogy valami radikális emelésről lenne szó, annak nagyon örülnék, de félek, hogy nem egészen erről van szó. Arról azonban igen, hogy valamiképpen — fogalmazzunk óvatosan — törekvés látszik arra, hogy kövessék az inflációt. Ez azt jelenti, hogy 100 forinttal megemelték azt a határt, amely esetében vidéki, illetve helyben lakó hallgatóknak oda ítelhető a szociális támogatás. Tény az is, hogy az általános és a kiemelt ösztöndíjakra fordítható keretek esetében szintén van egy 50 forintos emelés. Ez az amit erről a dologról el lehet mondani Szerintem ez egy gesztus. És azt hiszem, ezzel mindent megmondtam...

— Amikor elvállalta ezt a tisztséget, látott-e valamilyen esélyt a változásra, voltak és vannak-e elképzelései a jövőt illetően? —

— Lehet, hogy illúziókat kergetek, de vannak. A lécs, melyet át kell ugrani, elég magasra van téve. Részint a körülmények miatt, de a csoportok esetében azért is, mert itt az a humánus és támogató kezelés és stílus, amely a Kocsondi tanár úr szemléletében megmutatkozott, mindenképpen kihívás. Annak viszont rendkívül örülök, hogy a játékszabályok (köznevelődési szabályzat és a többi) rögzítve vannak, tudniillik, ezekkel én nem szívesen foglalkoznék. A reformmügyről pedig az a véleményem, hogy nem szívesen ejtem ki ezt a szót.

Itt, csak az utóbbi években, a '81-es PB-határozatot követően, annyi reformhullám volt és annyi minden, de tényleg annyi minden felejtődött el, halkult el szép csendesen, hogy ebből az egész „reformretorikából” eleve van az oktatói gárda egy bizonyos részének. Én azok közé tartozom, akik azt mondják, hogy vigyázzunk ezzel. Már nem hiszek a nagy programokban. A mi folyósónkon, helyben megvalósítandó és megvalósítható dolgok iránt van reményem. Ami lehet, hogy szűkkeblű, provinciális programnak látszik, de ez legalább a mi kezünkben van.

K. A.

Pete tanár úr 60 éves

Pete István professzor irigylésre méltó fiatalossága, aktivitása, energikussága szinte tagadja a tisztes, a társadalomban általában nyugalomba vonulónak tekintett életkor tényét. Személyiségének lényege, a puritánság és a közvetlenség, pedig hevesen tiltakozik mindenféle ünneplés ellen. Az adekvát köszöntőnek tehát egyszerűnek, lényegre törőnek kell lennie, különben kihívja az ünneplést esüfolódását egy oly sokszor látott tréfás szemhunyorítás és egy ravasz mosoly kíséretében. Ez a vidám szemhunyorítás és hamiskás mosoly bizonyára emlékeztet minden tanítványára számára, s talán így is fog megmaradni valamennyiünk emlékezetében, a közszereplésnek örvendő „Pete tanár úr”.

A József Attila Tudományegyetem Orosz Nyelvi és Irodalmi Tanszékének, az 1948-ban alakult, most 40. születésnapját ünneplő tanszéknek a fejlődése 37 esztendő óta elválaszthatatlannal összekapcsolódik Pete István páratlanul gazdag tankönyvírói és tudományos kutatói tevékenységével. E csaknem negyven esztendő alatt, orosz nyelv-tanárokként ezreit nevelte föl, akik közül számosan később doktoranduszai lettek, majd közülük sokan kandidátussá váltak. A köszöntő tehát sokak nevében teszi a dolgát, üdvözlöte, jókívánságait sok-sok orosz tanár ösztinte szeretetét és tiszteletét fejezik ki Pete tanár úr személyisége és teljesítménye iránt.

Pete István életútja elválaszthatatlanul összekapcsolódik az újjászülető Magyarország sorsával és fejlődésével is. Debrecenben született, parasztcsaládban, 1928-ban. A fényes szelek mozgalmának tagjaként 1951-ben Egerben szerzett orosz—magyar szakos általános iskolai tanári oklevelet, 1954-ben a Lenin Intézetben orosz szakos középiskolai tanári, majd 1960-ban a szegedi egyetemen német szakos középiskolai tanári oklevelet. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen doktorált Budapesten, 1962-ben. A hely- és időhatározói viszonyok kifejezéséről írt kandidátusi értekezését 1966-ban, a mennyiségi viszonyok kifejezéséről az orosz nyelvben írt akadémiai doktori értekezését pedig 1983-ban védte meg. Ez utóbbi révén, az orosz nyelv tudomány területén az első, akadémiai doktori fokozattal rendelkező oroszista lett hazánkban. Példamutató szorgalmának, ropant akaraterének, átlagon felüli munkabírásiának köszönhetően, pályája mindvégig töretlenül ivelt felfelé. 1985-ben nyerte el professzori kinevezését. Az utóbbi két évtized során, egyre gazdagodó és mélyülő tudományos tevékenységével elismerésre méltó helyet vívott ki magának a nemzetközi ruzsisztika területén is.

Tudományos tevékenységének középpontjában az orosz—magyar egybevető vizsgálatok, s azon belül a szemantikai szintaxis áll. A szemantikai szintaxis mono-

grafikus feldolgozásainak úttörő jelentősége két ponton ragadható meg. Egyrészt a témafelvetés újszerűségében, amit világosan bizonyít az a tény, hogy pl. az orosz nyelv tér- és időviszonyainak monografikus feldolgozása a szovjet nyelvészeti szakirodalomban is csak évekként Pete István értekezésének megírása után készült el. Tudományos munkásságának másik eredménye metodikai jellegű, az orosz—magyar egybevető kutatások új módszerében áll. Kutatói tevékenységét leginkább a gyakorlatias irányultság jellemzi, s ennek megfelelően, tudományos munkássága a lehető legszorosabb kapcsolatban van oktatómunkájának gyakorlatával. Oktatási területe igen széles, átfogja a mai orosz nyelv valamennyi részterületét. Oktatómunkája is ötletgazdag, kezdeményező. Lelkiismeretes, segítőkész, hallgatóival önzetlenül törődő, a komoly munkát önmagától és hallgatóitól egyaránt megkövetelő oktató.

Céltudatossága, akaratereje és legendás munkabírása követésre ösztönző példa valamennyi hallgatója és fiatal kollégája számára. Hatvanadik születésnapja alkalmából oktatói és kutatói tevékenységében további sikereket, magánéletében boldogságot, három gyermekét kíván egykori tanítványai, mostani kollégái, és valamennyi magyar ruzsisztika nevében:

SZALAMIN EDIT

SZOTE

A szemléletváltozás jelei

(Folytatás az 1. oldalról.)

„Egyetemünk most kezdődő tanéve éppúgy nem függetleníthető és nem elemelhető tagabb összefüggések, történések hatásától, mint ahogyan az elmúlt időszak értékelésében is számtalan tényező hatása tükröződik vissza (...), nem vitás, hogy a bepolitikában és a nemzetközi helyzetben bekövetkezett változások, így a hosszú ideig természetellenesen vastagított jégpáncél olvadása is hatott egyetemünk életére” — kezdte tanévnyitó beszédét dr. Szilárd János, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem rektora.

A szeptember 5-én, 12-kor kezdődő ünnepségen, amelyet a JATE Dugonics téri aulájában tartottak, a megjelentek köszöntése után, a rektor kimerítő beszámolót tartott az elmúlt tanév eseményeiről, hangsúlyozva a nyáron történt változások. Megtudhattuk, hogy a devizás oktatás iránti érdeklődés minden korábbi várakozást felülmúlt. Ugyanis az elmúlt és jelen tanévre jóval több mint ezer külföldi hallgató jelentkezett 40 országból, és e tevékenység már eddig is jelentős bevételhez juttatta az egyetemet. Ez ebből befolyt összegből ezekben a napokban vásároltak 24 lakást, kb. 70—80 férőhelyet, mintegy 28 millió forint értékben. Minden korábbi nehézség ellenére reális közelségbe került az új klinikai tömb elkészülte. Remélhető, hogy a „jövő év elején a beköltözés is megkezdődhet”, de a „teljes

üzemhez” a minisztérium, a megye és a város érdemelegesebb segítsége is szükséges.

„A magyar egyetemek nem először vannak olyan feltételek között, amikor a külső körülmények nem könnyítik meg az emberileg és szakmailag lehetséges korszerű tevékenység folytatását. Szeretném hinni és remélni, hogy ha majd a most kezdődő tanév értékelésre kerül, nem lesz szó szerint érvényes Eötvös Loránd mondása: „vannak helyzetek, melyekben fáradságunk jutalma nem a siker, hanem csak azon meggyőződés, hogy közelebb kerüljünk teljesítettük, habár a sikernek reménye nélkül is.” Eötvös Loránd 101 évvel ezelőtt írta levelében ezt miniszterének, és a történelem nem egyszer ismételt meg hasonlóan pesszimiztikus gondolatot ébresztő körülményeket. Ha úgy fogalmazunk, hogy ma nem ez a pesszimizista hangvétel a reális, akkor ezt azzal indokolom, hogy minden jogos kezesülésünk és elégedetlenségünk ellenére, egyre több olyan kezdeményezéssel, segítőkészséggel, a kedvező szemléletváltozás jeleivel találkozunk, amelyek objektív feltételeit jelenthetik annak, hogy a magyar egészségügyön és felsőoktatáson belül, egyetemünk fejlődése is meggyorsuljon, a tudományos, a gyógyító és oktatómunka feltételei egyaránt közelíteni kezdjék a kor szelleme által megkívánt szinteket.”

„A SZOTE Kiváló Nevelésje” címet Barabás Katalin

és Dur László adjunktusok kapták. A „Jó tanuló — jó sportoló” vándordíjat ezúttal Balázsik Andrea ötödéves Ondrik Zoltán negyedéves orvostanhallgatók vehették át. A miniszterasszony „Felsőoktatási Tanulmányi Erdemérem” kitüntetésben részesítette Greksza Ferencet, Dur Máriát, Kriván Mártát, Nemes Nagy Zsuzsát és Szarka Ildikót. A Bács-Kiskun megyei tanács pályadíját Bubrikné Ócsai Mária gyógyszerészhallgató nyerte el.

A fogorvoshallgatók kiemelkedő tanulmányi és alkotó tudományos diákköri munkájának elismeréseként a Fodor Erzsébet-alkópítvány díját négyen vehették át: Böhm Mária, Füzesi Helga, Varga Magdolna és Tóth Györgyi. Végetűl a jubileumi diplomák átadására került sor. Az Általános Orvostudományi Kar gyémántdiplomáját Veress Miklós kapta, aranydiplomáját Czaka Andor, Feszler György, Kovács János, Pataky János, Radó Károly, Sörényi Bálint, Kerekes János László, Székely Sándor, Szűcs Sobó Géza, Toronyi Ottó és Wágner D. Tibor kapta. A Gyógyszerésztudományi Kar Bari Zsigmondnak, Elekes Imrénnek, Fehérlaki Pálnak vasdiplomát, Erdélyi Jánosnak, Felkai Lászlónak, Inceffy Károlynak és Móra Lászlónak gyémántdiplomát, Balogh Ferencnek, Bence Saroltának, Dömötör Lenkének és Krell Lajosnak aranydiplomát adományozott.

H. A.